

Projekt opinii z inicjatywy własnej Komitetu Regionów w sprawie konkurencyjności i decentralizacji

(2006/C 115/03)

KOMITET REGIONÓW,

uwzględniając decyzję swojego Prezydium z dn. 21 stycznia 2005 r. powierzającą Komisji ds. Polityki Gospodarczej i Społecznej, zgodnie z art. 265 ust. 5 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, przygotowanie opinii na ten temat,

uwzględniając raport grupy wysokiego szczebla pod przewodnictwem Wima Koka „Stawić czoła wyzwaniu — lizbońska strategia rozwoju i zatrudnienia” (listopad 2004),

uwzględniając komunikat Komisji Europejskiej na wiosenny szczyt Rady Europejskiej w 2005 roku „Wspólne działania na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia: nowy początek strategii lizbońskiej” (COM (2005) 24 końcowy),

uwzględniając komunikat Komisji „Poprawa otoczenia regulacyjnego w dziedzinie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w Unii Europejskiej” (COM(2005) 97 końcowy),

uwzględniając swoją opinię w sprawie przeglądu śródkresowego strategii lizbońskiej (CdR 152/2004 wersja ostateczna) ⁽¹⁾,

uwzględniając rezolucję Komitetu Regionów z dnia 24 lutego 2005 r. w sprawie redynamizacji strategii lizbońskiej (CdR 518/2004 wersja ostateczna) ⁽²⁾,

uwzględniając Deklarację końcową z Wrocławia przyjętą na zakończenie Europejskiego Szczytu Regionów i Miast w dniach 19 — 20 maja we Wrocławiu (CdR 158/2005),

uwzględniając projekt swojej opinii w sprawie „Wzrost i zatrudnienie — zintegrowane wytyczne na lata 2005 — 2008” wraz z zaleceniem Komisji w sprawie Ogólnych wytycznych dla polityk gospodarczych Państw Członkowskich oraz Wspólnoty (zgodnie z art. 99 Traktatu WE) oraz wnioskiem dotyczącym decyzji Rady w sprawie wytycznych dla polityk zatrudnienia Państw Członkowskich (CdR 147/2005 fin),

uwzględniając komunikat Komisji (COM (2000) 196 wersja ostateczna) w sprawie: „Działania na szczeblu lokalnym na rzecz zatrudnienia — nadanie Europejskiej Strategii Zatrudnienia wymiaru lokalnego”,

uwzględniając komunikat Komisji (COM (2001) 629 wersja ostateczna) w sprawie wzmocnienia wymiaru lokalnego Europejskiej Strategii Zatrudnienia,

uwzględniając swą opinię w sprawie komunikatu Komisji w sprawie: „Działania na szczeblu lokalnym na rzecz zatrudnienia — nadanie Europejskiej Strategii Zatrudnienia wymiaru lokalnego” (CdR 187/2000 fin),

uwzględniając przyjęty w dn. 23 września 2005 r. przez Komisję ds. Polityki Gospodarczej i Społecznej projekt opinii (CdR 23/2005 rev. 2) (sprawozdawca: **Anders GUSTÅV**, Burmistrz Miasta Solna (SE EPP)),

a także mając na uwadze, co następuje:

- 1) Jest absolutnie konieczne, by władze lokalne i regionalne dysponowały uprawnieniami oraz zasobami administracyjnymi i środkami budżetowymi niezbędnymi do wypełniania swojej naturalnej roli polegającej na promowaniu i zarządzaniu politykami konkurencyjności, innowacji i spójności, dla dobra rozwoju lokalnego i regionalnego.

⁽¹⁾ Dz.U. C 43 z 18.2.05 r., s. 1.

⁽²⁾ Dz.U. C 164 z 5.7.05 r., s. 91.

- 2) Decentralizacja odpowiadająca specyficznym cechom poszczególnych Państw Członkowskich zwiększa autonomię oraz demokrację na szczeblu lokalnym i regionalnym. Stanowi ona również w pewnym stopniu odpowiedź na obawy społeczeństwa związane z globalizacją oraz przemianami społeczno-gospodarczymi w skali światowej.
- 3) Umowy trójstronne pomiędzy szczeblami UE, krajowym i regionalnym, z uwzględnieniem, zależnie od przypadku, problematyki obszarów miejskich, są odpowiednim instrumentem dla zapewnienia większego zaangażowania i lepszego podziału obowiązków pomiędzy wszystkimi zainteresowanymi stronami, w realizacji europejskiej polityki regionalnej.
- 4) Wyzwaniom, jakie niesie ze sobą globalizacja w gospodarce, na które odpowiedzią jest „partnerstwo dla wzrostu i zatrudnienia” ustanowione na szczycie Rady Europejskiej 23 marca 2005 r. w Brukseli celem ożywienia strategii lizbońskiej, można by skuteczniej stawić czoła przy zastosowaniu podejścia oddolnego angażującego władze lokalne i regionalne w tworzenie i realizację opracowywanych w tym celu programów narodowych, biorąc pod uwagę pierwszoplanową rolę owych władz w tworzeniu środowiska sprzyjającego wzrostowi gospodarczemu,

na 62. sesji plenarnej w dniach 16-17 listopada 2005 r. (posiedzenie z dnia 16 listopada) przyjęła następującą opinię:

1. Stanowisko Komitetu Regionów

Komitet Regionów 1.1

Wzmacnianie konkurencyjności regionów, miast i gmin

1.1.1 **stwierdza**, że celem strategii lizbońskiej zakładanym przez Radę Europejską była poprawa konkurencyjności i tempa wzrostu gospodarczego UE, stworzenie większej liczby i lepszej jakości miejsc pracy oraz zapewnienie zrównoważonego rozwoju ekologiczno-społecznego. Do roku 2010 Unia Europejska miała się stać najbardziej rozwiniętym gospodarczo obszarem świata. Pięć lat po obradach w Lizbonie Komisja Europejska stwierdza, że osiągnięto bardzo niewiele. Dlatego też strategia lizbońska potrzebuje nowego impulsu, przy czym na Państwach Członkowskich powinna spoczywać większa odpowiedzialność za jej wdrażanie;

1.1.2 **przedstawia** w tym kontekście swoją opinię z inicjatywy własnej w sprawie „Konkurencyjność a decentralizacja”. Ma ona na celu wykazanie znaczenia decentralizacji dla wzrostu gospodarczego oraz ustalenie czynników kluczowych dla zwiększenia konkurencyjności i wzrostu, działających na poziomie lokalnym i regionalnym. Poprawa konkurencyjności nie powinna jednakże stanowić przeszkody dla zrównoważonego rozwoju. Za rozwój zrównoważony odpowiadają wspólnie wszystkie kraje, obywatele, gminy, miasta i regiony. Fakt, że opinia ta koncentruje się na warunkach konkurencyjności, nie oznacza w żadnym wypadku, że należy pominąć wysiłki zmierzające do urzeczywistnienia rozwoju zrównoważonego;

1.1.3 **zwraca uwagę**, że kluczowe czynniki dla zwiększenia konkurencyjności, o których mowa w niniejszej opinii, to czynniki, na które mają wpływać same gminy, miasta lub regiony. Debata na temat konkurencyjności powinna uwzględniać perspektywę w skali mikro oraz należy wskazać, jaki konkretny wkład mogą tutaj wnieść przedstawiciele szczebla lokalnego

i regionalnego. Z tego względu opinia przedstawia w swej treści propozycje konkretnych środków zmierzających do zwiększenia konkurencyjności, które można zastosować na poziomie lokalnym i regionalnym.

1.2 Europa potrzebuje więcej przedsiębiorstw i rozwijających się małych firm

1.2.1 **stwierdza**, że w pierwszych dekadach po drugiej wojnie światowej Europa rozwijała się w imponującym tempie. W porównaniu do USA, produkcja na mieszkańca w Europie Zachodniej wzrosła z poziomu 40 % na koniec wojny do 70 % w roku 1970, od tego czasu jej wysokość relatywnie nie zmieniła się. Wzrost i rozbudowa systemów socjalnych szły w parze, a pojawiające się w ostatnich latach problemy z finansowaniem tych systemów wiążą się ze słabym wzrostem gospodarczym;

1.2.2 **podkreśla**, że wskutek powojennego rozwoju powstały liczne duże, wiodące na rynku światowym przedsiębiorstwa z dobrymi widokami na przyszłość, jednak odpowiedzialność za zapewnianie konkurencyjności Europy nie może spoczywać wyłącznie na nich. Dla Europy jest nie tylko konieczne, aby obecnie konkurencyjne przedsiębiorstwa były w stanie wytrzymać napór konkurencji światowej, ale muszą przede wszystkim powstać nowe, zdolne do wzrostu firmy, które mogą zastąpić miejsca pracy utracone w innych przedsiębiorstwach, wypartych z rynku, przeniesionych za granicę lub zmuszonych do zmniejszenia produkcji;

1.2.3 **zwraca uwagę**, że większość małych firm rozpoczyna działalność na niewielką skalę na poziomie lokalnym. Przewidywana liczba nowo zakładanych przedsiębiorstw oraz rozwój małych firm zależy w dużym stopniu od lokalnej kultury przedsiębiorczości, nastawienia wobec przedsiębiorczości, dostępności siły roboczej, wiedzy i możliwości finansowania.

1.3 Konkurencyjność tworzy się oddolnie

1.3.1 **uważa**, że władze lokalne i regionalne, jako organy publiczne i instytucje demokratyczne, mają duży wpływ na podłoże, z którego wyrastają nowe przedsiębiorstwa oraz na klimat, w którym się rozwijają. Są one ośrodkiem demokracji dla przedsiębiorstw oraz obywateli, a prowadzona tutaj debata oraz współpraca, której celem jest stworzenie lokalnego środowiska, mają decydujące znaczenie dla rozwoju całej Europy. Wskazanie na znaczenie gmin i regionów dla wzrostu w Europie nie powinno umniejszyć ogromnej i decydującej odpowiedzialności Państw Członkowskich w tym obszarze, jednakże debatę poświęconą konkurencyjności i strategiom wzrostu powinno się poszerzyć o perspektywy jak najbliższe obywatelom Unii, wychodzące od pracowników, pracodawców i poszukujących pracy. Dlatego też zwiększenie konkurencyjności opierać się musi na zasadach pomocniczości i decentralizacji. Decyzje podejmować należy, uznając i uwzględniając lokalną i regionalną dynamikę rozwoju oraz możliwie najbliżej bezpośrednio zainteresowanych;

1.3.2 **zwraca uwagę**, że rola administracji lokalnej i regionalnej w osiąganiu celów konkurencyjności zmienia się w zależności od Państwa Członkowskiego. W państwach o zaawansowanej decentralizacji, gdzie administracja lokalna posiada stosunkowo niezależną pozycję finansową (znaczną część wydatków lokalnych pokrywana jest bezpośrednio z podatków od osób fizycznych i prawnych oraz z przychodu z opłat), istnieje naturalnie silniejsza motywacja na poziomie lokalnym do promowania zatrudnienia, poprawy jakości pracy, przedsiębiorczości i sprzyjającej jej atmosfery, usług z zakresu szkolenia i innowacji oraz poprawy stanu środowiska. Wzmacnia to poziom zaangażowania na szczeblu lokalnym i regionalnym we wprowadzanie celów konkurencyjności. Większe zaangażowanie, do jakiego wzywa Rada Europejska, następuje wyłącznie poprzez korzystanie z faktycznej możliwości uczestniczenia i wywierania wpływu. To, że administracja lokalna znajduje się blisko ludzi niesie za sobą większą przejrzystość i skuteczność w realizacji celów konkurencyjności;

1.3.3 **zwraca uwagę**, że występującą w Europie różnorodność regionalną powinno się postrzegać w większej mierze jako zaletę. Specyfikę poszczególnych regionów należy traktować jako punkt wyjścia. Uwarunkowania panujące np. w wielkich miastach, regionach rozwijających się, na obszarach górskich, na wsi, w regionach podupadających, czy też w okolicach znajdujących się w procesie przemian są zupełnie różne. Nie ma europejskiego modelu, który pasowałby wszystkim. Przykładowo, regiony rozwijające się odgrywają znaczącą rolę w rozwoju całej UE, dlatego trzeba uznać ich potencjał. Wśród takich regionów zawsze znajdują się liderzy wzrostu, jednak w każdym wypadku, wykorzystując przewagę konkurencyjne poszczególnych regionów, wiodące spośród nich posłużyć mogą jako siła napędowa, przy czym właściwi politycy powinni sprzyjać rozwojowi regionów we własnym tempie. Europa nie może sobie pozwolić na jakiegokolwiek utrudnienia w rozwoju ani w przypadku silniejszych, ani słabszych regionów. Poprawa konkurencyjności oraz wzrost przedsiębiorczości możliwe są tylko wówczas, jeśli za punkt wyjścia przyjmie się

uwarunkowania i możliwości występujące w regionach, miastach i gminach Europy;

1.3.4 **podkreśla**, że wprawdzie poszczególne gminy i regiony europejskie różnią się pomiędzy sobą, wszystkie one jednak dysponują potencjałem, są zainteresowane oraz odpowiadają za zwiększanie konkurencyjności.

1.4 Czynniki przyczyniające się do zwiększania konkurencyjności

1.4.1 **podkreśla**, że dynamiczna gospodarka stanowi rdzeń konkurencyjnej Unii Europejskiej. Czynniki tworzące otoczenie sprzyjające zakładaniu i rozwijaniu przedsiębiorstw wskazywane są w różnych opracowaniach. Raport Wima Koka wymienia środki służące zmniejszeniu biurokracji, poprawie jakości stanowionego prawa, wprowadzeniu ułatwień w zakładaniu nowych przedsiębiorstw oraz tworzeniu otoczenia przyjaznego dla przedsiębiorców. Również dokument roboczy Komisji „Benchmarking polityki przedsiębiorczości” (SEC(2004) 1427) wskazuje szereg czynników, takich jak dostęp do źródeł finansowania czy znaczenie innowacji i upowszechniania wiedzy. Komunikat Komisji „Poprawa otoczenia regulacyjnego w dziedzinie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia w Unii Europejskiej” (COM (2005) 97) wskazuje ponadto na ogromne znaczenie prawodawstwa dla przedsiębiorczości, zalecając w związku z tym mniej liczne, natomiast lepiej dostosowane regulacje;

1.4.2 **uważa**, że regiony, miasta i gminy niejednokrotnie mogą przyczynić się do wzmocnienia czynników pozytywnie oddziałujących na konkurencyjność. Komitet pragnie wskazać zwłaszcza następujące czynniki, na które władze lokalne i regionalne mogą mieć największy wpływ:

- a) **Zdolność społeczeństwa do stawienia czoła zmianom strukturalnym.** Zdolność do dostosowania się zarówno do powolnych, jak i do gwałtownych zmian strukturalnych, jak np. likwidacja przedsiębiorstw na szeroką skalę, nie wszędzie jest jednakowa. Tam, gdzie występuje silne, dobrze funkcjonujące przywództwo lokalne i regionalne oraz społeczeństwo skłonne do ciągłego kształcenia się, większe są szanse na stawienie czoła zmianom strukturalnym.
- b) **Stosunek do inicjatyw gospodarczych oraz przedsiębiorczości.** Niektóre regiony wyróżniają się szczególną kulturą przedsiębiorczości, która czyni je konkurencyjnymi. Wprawdzie wypracowanie tego rodzaju kultury wymaga czasu, jednak jej stworzenie i pielęgnacja są możliwe.
- c) **Celowość regulacji i przepisów oraz ich stosowanie.** Otoczenie prawne przedsiębiorstw musi być dostosowane do ich aktualnych potrzeb oraz celowe. Obowiązujące przepisy należy stosować w sposób obiektywny oraz ze zrozumieniem problemu. Potrzeba tutaj administracji publicznej zdolnej do wzmocnienia konkurencyjności.
- d) **Dostęp do innowacji i rezultatów badań.** Wyniki badań powinny w większej mierze przekładać się na produkty rynkowe, a innowacje powinny szybciej znajdować praktyczne zastosowanie. Wymaga to społeczeństwa uczącego się nieustannie oraz lokalnej i regionalnej kultury wspierania inicjatyw gospodarczych.

e) **Dostępność wiedzy i zasobów ludzkich.** Uczącemu się społeczeństwu potrzeba łatwiejszego dostępu do wiedzy. Przedsiębiorcom i osobom poszukującym pracy należy ułatwić wzajemne dopasowanie się poprzez poprawę dostępności miejsc pracy oraz uelastycznienie rynku pracy.

f) **Rola rynków lokalnych i regionalnych.** Konkurencyjności nie można oddzielać od konkurencji na skalę światową, europejską, krajową, regionalną czy lokalną. Aby umożliwić wysoki poziom konkurencji na rynkach lokalnych i regionalnych potrzeba administracji, która starać się będzie wzmocniać konkurencyjność. Na administracji samorządowej spoczywa odpowiedzialność wspierania sprawnie funkcjonujących rynków lokalnych i regionalnych.

g) **Dostęp do źródeł finansowania.** O wiele za mało instytucji finansowych kieruje swoją ofertą specjalnie do małych przedsiębiorstw, co utrudnia małym firmom dostęp do środków finansowych i kapitałów wysokiego ryzyka. Dla wzmocnienia kultury przedsiębiorczości potrzeba regionalnych pośredników i usług, których zadaniem byłoby ułatwianie przedsiębiorstwom dostępu do źródeł finansowania.

h) **Oddziaływanie podatków komunalnych i regionalnych na przedsiębiorców.** Aby wypełniać swoje obowiązki administracja publiczna potrzebuje wpływów z podatków. Jednocześnie poziom opodatkowania bezpośrednio wpływa na koszty, na przykład koszty pracy. Wyzwaniem dla rządu i administracji jest ustalenie podatków na takim poziomie, aby stanowiły one możliwie najmniejsze obciążenie dla gospodarki, zapewniając przy tym jednak wymagany poziom dochodów.

1.4.3 **zwraca uwagę,** że władze lokalne i regionalne stanowią znaczącą część gospodarki europejskiej. Sposób, w jaki realizowane są zadania publiczne finansowane z podatków i składek, wpływa również na europejską konkurencyjność. Szczególny wpływ na konkurencyjność administracji publicznej mają następujące czynniki:

a) **Efektywność administracji publicznej.** Większa produktywność sektora publicznego pozytywnie oddziałuje na konkurencyjność. Lepsze wykorzystanie zasobów umożliwia świadczenie usług wysokiej jakości. Dążąc do wzrostu efektywności, potrzeba konkurencyjnej administracji zapewniającej wysokiej jakości obsługę niewielkim kosztem.

b) **Kreatywność w świadczeniu usług.** Zgodnie z zasadą pomocniczości, władze lokalne i regionalne mają swobodę decydowania o tym, jak chcą świadczyć usługi publiczne. Istnieje wiele alternatywnych sposobów zapewnienia świadczenia wysokiej jakości usług. Gotowość ciągłej oceny i szukania kreatywnych form świadczenia usług w celu wzmocnienia ich skuteczności są oznaką konkurencyjnej administracji.

1.4.4 **uważa,** że aby móc wpływać na czynniki zwiększające konkurencyjność, władze lokalne i regionalne muszą postawić sobie szereg wyzwań, takich jak rozbudowa struktur przy-

wództwa, stworzenie kultury przedsiębiorczości, konkurencyjnej administracji, uczącego się społeczeństwa, czy zwiększenie dostępności miejsc pracy i usług;

1.4.5 **stwierdza,** że stopień, w jakim gmina, region czy duże miasto wpływać może na czynniki zwiększające konkurencyjność, zależy m.in. od formalnych kompetencji, zakresu regulacji krajowych, struktury gospodarczej oraz wielu innych uwarunkowań określających możliwości polityki komunalnej lub regionalnej. Pomimo silnie zróżnicowanych uwarunkowań, należy podkreślić, że wszystkie organy władzy lokalnej i regionalnej mają w swoim zasięgu środki umożliwiające zwiększenie konkurencyjności. Nawet jeżeli w danym przypadku kompetentny jest jakiś inny organ, zawsze istnieje możliwość podjęcia kroków w kierunku ściślejszej współpracy z takowym organem. Komitet Regionów proponuje następujących 26 przykładów konkretnych środków mających na celu zwiększenie konkurencyjności.

1.5 Konkretnie środki mające na celu zwiększenie konkurencyjności

Konkurencyjne przywództwo

1.5.1 **Stworzenie przywództwa zdolnego podołać zmianom strukturalnym.** Doświadczenie pokazuje, że niezbędne są otwarty dialog i szeroka współpraca ze wszystkimi zainteresowanymi podmiotami. „Przywództwo” polega nie tylko na kierownictwie politycznym, lecz raczej na całości przewodnictwa w gminie czy regionie. Chodzi tutaj o ciągłą, długookresową współpracę i porozumienie pomiędzy różnymi uczestnikami życia społecznego oraz o wyraźne wskazywanie zadań i odpowiedzialności. Oczywiście przywództwo takie obejmuje również społeczeństwo obywatelskie i gospodarkę. Wzajemna współpraca tworzy podstawy strategicznego rozwoju, co przyczynia się do rozszerzania zasobów wiedzy, więzi społecznych i zaufania, tj. cech charakterystycznych dla regionów odnoszących sukcesy. Aby należycie przygotować się na zmiany strukturalne, przywództwo lokalne i regionalne powinno nieustannie aktualizować swoją wiedzę na temat wspólnego otoczenia.

1.5.2 **Priorytetowa pozycja kwestii związanych z rozwojem.** Normalne jest, że debata na szczeblu lokalnym i regionalnych toczy się przede wszystkim wokół usług finansowanych ze środków publicznych. Nie należy jednak przy tym zapominać o zagadnieniach dotyczących rozwoju całej gospodarki. Kierownictwo polityczne odpowiada za uwzględnianie w porządku obrad problemów dotyczących rozwoju, a zwłaszcza związków pomiędzy lokalną i regionalną konkurencyjnością a dobrobytem w zglobalizowanym świecie. Wymiana handlowa uczyniła Europę bogatą, jednak dzisiaj na pierwszym planie często staje obawa przed konkurencją, a ludzie coraz rzadziej dostrzegają pojawiające się możliwości. Jeśli problemy dotyczące rozwoju umieści się na najważniejszych pozycjach porządku dziennego, a politycy w swych dyskusjach więcej uwagi poświęcą dobru ogółu oraz istniejącym możliwościom zwiększenia dobrobytu, wzrasta poczucie bezpieczeństwa.

1.5.3 Rozwój lokalnych i regionalnych planów działania dla przyspieszenia wzrostu. W ramach procedur przewidzianych w strategii lizbońskiej opracowuje się narodowe plany działania. Również miasta, gminy i regiony muszą planować wzrost. Niezależnie od różnorodnych uwarunkowań lokalnych i regionalnych, plany działania należy tworzyć w celu zwiększenia konkurencyjności oraz wykorzystywania przewag komparatywnych poszczególnych regionów Europy.

1.5.4 Aktywny i konstruktywny współdziałanie w krajowej i europejskiej polityce rozwoju. Dla realizacji europejskich i narodowych planów rozwoju potrzeba aktywnego uczestnictwa zaangażowanego przywództwa lokalnego i regionalnego. Poszczególne szczeble w ramach Unii Europejskiej zależą od siebie nawzajem i tylko w ramach konstruktywnej współpracy Unia, Państwa Członkowskie oraz władze lokalne i regionalne mogą aktywnie przyczynić się do wyzwolenia pełnego potencjału UE. Jest to istotne zwłaszcza dla krajów wspieranych ze środków pochodzących z unijnych funduszy strukturalnych.

1.5.5 Nauka od najlepszych. Jednym z kluczowych czynników z punktu widzenia postępu jest otwartość na strategię i podejście, które są najbardziej odpowiednie dla naszego własnego miasta bądź regionu. Aby sprawdzić, na ile nasze własne założenia i strategię są odpowiednie, dobrze jest porównać je ze strategiami, które odniosły sukces. Tego rodzaju porównań dokonać można, na przykład, w drodze wizyt roboczych poświęconych tej problematyce, z udziałem przedstawicieli przedsiębiorców, szkół wyższych i lokalnych gazet. Można również dokonać krytycznego przeglądu sprawności miasta lub regionu przy pomocy technik benchmarkingu.

1.5.6 Uznanie, że różnorodność i tożsamość regionalna są ważnymi czynnikami dla zwiększania regionalnej konkurencyjności. Lokalni i regionalni przywódcy powinni starać się mocniej o poprawę lokalnej i regionalnej atrakcyjności, opierając się na komparatywnych przewagach swoich regionów. Także różnorodność Europy wykorzystać należy jako przewagę konkurencyjną.

Kultura przedsiębiorczości

1.5.7 Wprowadzanie przedsiębiorczości w szkołach. Uczenie się przez całe życie bynajmniej nie oznacza tylko uczenia się bycia pracownikiem. Przedsiębiorczość jako samodzielny przedmiot bądź jako integralna składowa przedmiotu szkolnego jest ważna z punktu widzenia współczesnego szkolnictwa. Wraz z wiedzą o przedsiębiorczości oraz praktyce przedsiębiorczej uczniowie dowiadują się więcej na temat zależności występujących w społeczeństwie oraz zwiększają swoje szanse znalezienia zatrudnienia. Także dialog z lokalnymi i regionalnymi pracodawcami przyczynia się do lepszego dostosowania programu nauczania do potrzeb rynku pracy.

1.5.8 Rozszerzenie oferty doradztwa dla zakładających przedsiębiorstwa, w tym dla osób, w przypadku których jest to drugie podejście. Przedsiębiorcom mającym pomysły i chęć wcielenia ich w życie należy zapewnić łatwo dostępne i odpowiednio dostosowane doradztwo. Ponadto informacji i doradztwa potrzebują również pracownicy, którzy pragną rozpocząć własną działalność gospodarczą. Co więcej, doświad-

czenie zdobyte przy okazji nieudanego przedsięwzięcia przyczynić się może do pomyślnego stworzenia innego przedsiębiorstwa.

1.5.9 Stworzenie doradczo-informacyjnych punktów kontaktowych dla przedsiębiorców potrzebujących wsparcia w postaci doradztwa i finansowania. Zarówno przedsiębiorcy zakładający własne firmy, jak i okrzepłe już przedsiębiorstwa potrzebują doradztwa i wsparcia. Funkcjonujące przedsiębiorstwo musi wkładać wiele wysiłku w utrzymanie konkurencyjności, a dostęp do profesjonalnego wsparcia i doradztwa ma dla niego znaczną wartość. Również w kontaktach z urzędami przedsiębiorca może potrzebować wsparcia, a w takim przypadku centrum doradczo-informacyjne służyć może swoją pomocą i pośrednictwem. Wielką rolę odgrywają tu także możliwości finansowania. Centrum specjalizujące się w ułatwianiu dostępu do kapitału dla wielu przedsiębiorstw okazać się może ogromną pomocą. Na rynku jest coraz mniej banków o charakterze lokalnym, dlatego też banki coraz mniej wiedzą o lokalnych uwarunkowaniach. Trudności z finansowaniem działalności są wprawdzie problemem wymagającym rozwiązań na szczeblu Państw Członkowskich bądź Wspólnoty, niemniej gminy i regiony mogą tutaj przyczynić się do złagodzenia negatywnych skutków.

1.5.10 Uwrażliwienie urzędników na problematykę przedsiębiorczości. Aby administracja gminna i regionalna mogła wspierać inicjatywy gospodarcze, zamiast rzucać im kłody pod nogi, potrzebuje ona lepszego zrozumienia idei i uwarunkowań przedsiębiorczości. Nie oznacza to jednak kwestionowania kompetencji urzędników czy określonych wymogów. Urzędnik publiczny posiadający większą wiedzę na temat poszczególnych elementów składowych społeczeństwa, dysponuje po prostu większymi możliwościami podejmowania wyważonych decyzji.

1.5.11 Tworzenie gremiów doradczych z udziałem przedstawicieli pracodawców i pracowników. Lokalne i regionalne zgromadzenia podejmują niezależne decyzje na podstawie mandatu udzielonego im przez wyborców. Aby decyzje te były możliwie najbardziej uzasadnione merytorycznie, potrzeba stałego dialogu z różnymi przedstawicielami społeczeństwa oraz obywatelami. Zapewnianie zatrudnienia oraz wzrostu gospodarczego wymaga dialogu z lokalnymi i regionalnymi przedsiębiorcami oraz pracownikami. Gremia doradcze, skupiające przedstawicieli polityki, gospodarki oraz pracowników, umożliwią poszerzenie podstaw dla podejmowanych decyzji politycznych.

Spółczeństwo uczące się

1.5.12 Wspieranie współpracy pomiędzy placówkami oświatowymi, przedsiębiorstwami, organizacjami i pracownikami. Nauka nie kończy się wraz z ukończeniem szkoły, dlatego należy wspierać kształcenie się przez całe życie, by sprostać nowym wymaganiom dotyczącym kwalifikacji. Lepszą równowagę podaży i popytu na edukację zapewnić mogą na przykład lokalne ośrodki kształcenia. Oferta edukacyjna musi być dostosowana do potrzeb przedsiębiorstw i pracowników. Przede wszystkim należy oferować znacznie więcej kursów wieczorowych.

1.5.13 Wzmocnienie współpracy z uniwersytetami i szkołami wyższymi. Należy zachęcać społeczeństwo do zdobywania wyższego wykształcenia, a także zwiększać dostępność studiów i kursów akademickich. Ogólnie rzecz biorąc, współpraca z uniwersytetami i szkołami wyższymi wymaga poprawy, aby prowadzone badania przekładały się bardziej na zastosowania praktyczne oraz wychodziły naprzeciw potrzebom gospodarki i sektora publicznego. Na przykładzie amerykańskim stwierdzić można, że współdziałanie pomiędzy szkołami wyższymi a społeczeństwem przyczynia się do wzrostu, dlatego gminy i regiony powinny zabiegać o taką współpracę. Jednocześnie potrzeba jednak silniejszych bodźców, które zachęcą szkoły wyższe do podejmowania współpracy.

1.5.14 Wkład w rozpowszechnianie wyników badań. Wyzwaniem dla Europy jest szersze propagowanie praktycznych zastosowań prowadzonych badań. Należy stworzyć punkty kontaktowe, które zajmą się rozpowszechnianiem wyników badań i innowacji możliwie blisko przedsiębiorstw, które mogą skorzystać z nowej wiedzy i pomysłów.

1.5.15 Zachęcanie do tworzenia konsorcjów przedsiębiorstw. Firmy z tej samej branży, położone w niewielkiej odległości od siebie nawzajem, mogą tworzyć klastry przedsiębiorstw, w ramach których wymieniałyby się usługami, personelem oraz pomysłami. Konsorcja pozwalają rozwijać dobre praktyki i zwiększać konkurencyjność dzięki ścisłej współpracy pomiędzy pojedynczymi pracownikami oraz przedsiębiorstwami w ramach tej samej branży i w tym samym obszarze. Wymianę taką należy ułatwiać, zapewniając lepszy dostęp do dobrych praktyk oraz wykwalifikowanego personelu. Zachęcanie do tworzenia konsorcjów stanowić powinno istotny element planowania na szczeblu lokalnym i regionalnym.

Konkurencyjna administracja

1.5.16 Planowanie przestrzenne jako instrument aktywnego wspierania konkurencyjności. Planowanie przestrzenne ma ogromny wpływ na powstawanie rynków lokalnych. Decyduje ono o dostępności obiektów przeznaczonych na działalność gospodarczą oraz o możliwościach zakładania oddziałów przez przedsiębiorstwa. Funkcjonowanie rynku zależy od dostępności sklepów i usług dla klientów. Znaczącą rolę odgrywa tu także komunikacja publiczna. W Europie obowiązuje swoboda przedsiębiorczości, jednak niewłaściwe zastosowanie lokalnego i regionalnego planowania przestrzennego w praktyce utrudniać może zakładanie firm. Planowanie na poziomie regionów i gmin, zarówno w odniesieniu do obszarów miejskich, jak i wiejskich, musi być w większym stopniu nakierowane na wzrost i rozwój.

1.5.17 Ustalenie celów w zakresie poprawy efektywności usług publicznych. Usługi finansowane ze środków publicznych, świadczone na poziomie komunalnym i regionalnym, stanowią znaczną część gospodarki europejskiej. Sposób wykorzystania owych zasobów wpływa nie tylko na usługi na rzecz obywateli, lecz także na konkurencyjność. Efektywne wykorzystanie środków pochodzących z podatków pozytywnie oddziałuje zarówno na całą gospodarkę, jak i na

zatrudnienie. Stałe podnoszenie efektywności oferowanych usług publicznych prowadzi do wzrostu produktywności, szerszego pola manewru dla ustalania stóp podatkowych oraz wyższego poziomu usług. Poprawa efektywności sektora usług publicznych wymaga także uważnej obserwacji i oceny, jak również możliwości porównań i rozwoju na przykładzie dobrych praktyk.

1.5.18 Ocena skutków podejmowanych decyzji dla otoczenia przedsiębiorstw. Urzędy państwowe muszą uwzględniać oddziaływanie swoich decyzji na różnych obywateli lub np. na przedsiębiorstwa. Analogicznie do ocen oddziaływania na środowisko oceny wymagają również oddziaływania na gospodarkę i zatrudnienie. Weryfikować należy także istniejące regulacje celem wyeliminowania przepisów powodujących niepotrzebne koszty oraz szkodliwych z punktu widzenia konkurencyjności przedsiębiorstw.

1.5.19 Ocena i badanie kreatywnych form świadczenia usług. Zgodnie z zasadą pomocniczości, władze lokalne i regionalne powinny starać się wzmocnić skuteczność świadczenia usług poprzez ocenę i badanie kreatywnych form, takich jak outsourcing, co ze swojej strony mogłoby pobudzić rynki lokalne i regionalne.

1.5.20 Usprawnienia procedury zamówień publicznych. Zamówienia publiczne uczynić należy aktywnym i przejrzystym instrumentem wspierania konkurencji. Trzeba poszerzać znajomość procedur zamówień publicznych celem poprawy jakości i konsekwencji przy ocenie ofert przetargowych. W wielu wypadkach stworzyć można centrale zamówień publicznych, w ramach których współpracowałyby większa liczba urzędów dla zapewnienia odpowiednio wysokiej jakości.

1.5.21 Wsparcie dla małych przedsiębiorstw poprzez zamówienia publiczne. Zamówienia publiczne nie tylko wymagają koordynacji ponad granicami gmin, trzeba także uważać, aby nie łączyły się one w zlecenia na tyle duże, że wykraczające poza zasięg małych przedsiębiorstw. Zamiast tego wielkie przetargi należy w miarę możliwości rozdzielać na kilka mniejszych zleceń, które mogą zrealizować również małe przedsiębiorstwa. Biurokratyczne obciążenia związane z procedurą przetargową w ramach zamówień publicznych są często po prostu zbyt wielkie dla małych firm. Formularze przetargowe powinny mieć, na ile to możliwe, standardowy układ oraz należy wprowadzić jednolite normy na szczeblu regionalnym, krajowym i wreszcie na poziomie wspólnotowym. Zarówno w przypadku większych przetargów, jak i mniejszych zamówień powinno się w szerszym zakresie stosować narzędzia informatyczne.

1.5.22 Szersze wykorzystanie e-Government. Powinno się rozwijać administrację dostępną drogą elektroniczną (e-Government), aby oszczędzić kosztów obywatelom, przedsiębiorstwom i samej administracji. Funkcjonujące rozwiązania e-Government umożliwiają lepszą obsługę, zwolnienie zasobów na potrzeby zadań o kluczowym znaczeniu oraz ułatwiają coraz częściej spotykaną elektroniczną wymianę informacji pomiędzy urzędami.

1.5.23 **Wspieranie zatrudnienia oraz zmniejszenie zależności od świadczeń socjalnych.** Wszystkie gospodarczo- i społeczno-polityczne środki na poziomie lokalnym i regionalnym należy silniej ukierunkować na tworzenie miejsc pracy, zapewnianie chleba i pracy dla większej liczby osób oraz zmniejszanie zależności od świadczeń socjalnych. Miejsce pracy jest zawsze najlepszym sposobem rozwiązania problemu społecznego. Oddziaływanie prowadzonej polityki społecznej na zatrudnienie wymaga ciągłej analizy i oceny pod kątem możliwych usprawnień proceduralnych. Należałoby także organizować spotkania techniczne w tym obszarze, podczas których dochodziłoby do wymiany dobrych praktyk.

1.5.24 **Zwiększanie zatrudnienia.** Wkład w zwiększanie zatrudnienia mógłby na przykład przybrać formę łatwo dostępnej opieki nad dziećmi oraz działań socjalnych ukierunkowanych na lepszą integrację bezrobotnych imigrantów na rynku pracy i poprzez samozatrudnienie. W tym kontekście ważną rolę odgrywa także równouprawnienie mężczyzn i kobiet: poprawa sytuacji w zakresie równouprawnienia płci ma duże znaczenie dla wzrostu. Również osoby starsze, które przekroczyły już wiek emerytalny, ale chciałyby kontynuować pracę zawodową, są wartościowym zasobem, a społeczeństwo nie powinno im tego utrudniać, lecz raczej temu sprzyjać.

Dostępne miejsca pracy i usługi

1.5.25 **Rozszerzanie rynku pracy poprzez usprawnienia w komunikacji bliskiego zasięgu.** Postęp gospodarczy dużych miast zależy m.in. od ilości dostępnej siły roboczej oraz miejsc pracy, jak również od możliwie niewielkich odległości oraz dobrego systemu komunikacyjnego. Wówczas poszukującym pracy łatwiej jest znaleźć dostępne wakaty. Nie wolno nie doceniać znaczenia dostępu do dużego rynku pracy dla pojedynczego pracownika. Dlatego należy rozbudowywać infrastrukturę komunikacji publicznej bliskiego zasięgu, ułatwiając tym samym dostęp do miejsc pracy. Graniczące ze sobą regiony muszą zapewnić osobom dojeżdżającym do pracy w sąsiednim regionie dojazd środkami komunikacji publicznej nie droższy niż ma to miejsce w obrębie jednego regionu.

1.5.26 **Zapewnienie powszechnego dostępu do usług szerokopasmowych.** Władze lokalne i regionalne mogą przyczynić się do rozwoju zorientowanych rynkowo usług szerokopasmowych. Szerokopasmowe łączy czynią usługi bardziej dostępnymi oraz ułatwiają pracę na odległość.

2. Zalecenia dla zwiększenia lokalnej i regionalnej konkurencyjności

Komitet Regionów

2.1 **pragnie** podtrzymać debatę na temat lokalnej i regionalnej konkurencyjności oraz nawołuje europejskie gminy,

miasta i regiony do podjęcia dyskusji w ramach swoich własnych demokratycznie wybranych organów. Konkurencyjność tworzy się w procesach o charakterze oddolnym, dlatego debata ta, jakże ważna dla przyszłości Europy, powinna się toczyć również tutaj na miejscu, a za słowami muszą iść także czyny;

2.2 **wzywa** europejskie gminy, miasta i regiony, by rozważyły proponowane w niniejszej opinii konkretne środki mające na celu zwiększenie konkurencyjności oraz opracowały lokalne i regionalne plany wzrostu ukierunkowane na poprawę konkurencyjności. Plany te powinny przewidywać środki dostosowane do poszczególnych uwarunkowań lokalnych i regionalnych;

2.3 **wzywa** Państwa Członkowskie do uznania roli, jaką gminy i regiony pełnią w odniesieniu do wzrostu i konkurencyjności, a także do zapewnienia lokalnej i regionalnej dynamiki rozwoju, dając władzom lokalnym i regionalnym większą swobodę manewru w ramach polityki rozwoju. Przygotowanie przez Państwa Członkowskie krajowych programów reform powinno obejmować ocenę roli szczebla lokalnego i regionalnego we wprowadzaniu różnych wytycznych polityki gospodarczej i zatrudnienia. Polityka spójności powinna się koncentrować na realizacji celów strategii lizbońskiej przy wyraźnym założeniu, że miasta i władze lokalne będą miały konkretną rolę do spełnienia;

2.4 **wzywa** Państwa Członkowskie oraz Komisję do uznania znaczącej roli europejskich regionów rozwijających się oraz aglomeracji miejskich dla rozwoju całej Unii Europejskiej. Regiony pozostające w tyle potrzebują siły napędowej europejskich motorów rozwoju gospodarczego;

2.5 **wzywa** Komisję do energicznego propagowania wiedzy na temat regionalnego wzrostu i konkurencyjności w Europie. Konieczne jest strategiczne działanie, aby móc czerpać korzyści z przykładów sukcesów zarówno w Europie, jak i w innych częściach świata. Wspiera należy również benchmarking tematyczny, w którym porównuje się ze sobą podobne regiony;

2.6 **wzywa** Komisję do przedstawiania dorocznych regionalnych raportów na temat konkurencyjności, opisujących sytuacje występujące w regionach celem ułatwienia benchmarkingu tematycznego i rozpowszechniania najlepszych praktyk. Komitet Regionów z przyjemnością oferuje Komisji swoją pomoc w tym zakresie;

2.7 **zamierza** aktywnie uczestniczyć w przygotowaniach do wiosennego szczytu Rady Europejskiej oraz w ocenie narodowych planów działania.

Bruksela, 16 listopada 2005 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Peter STRAUB